

За рахунок інвестиційної активності в цих країнах так само забезпечується від 1/3 до 1/2 приросту ВВП.

Стабільно вагома роль інвестиційної складової економічного зростання є однією з передумов сучасної світогосподарської тенденції — випереджуючого зростання міжнародної інвестиційної активності у відношенні до динаміки світового ВВП і міжнародної торгівлі. Так, за період 1990—2000 рр. при зростанні світового ВВП у 1,3 рази і збільшення світового товарного експорту у 1,5 рази розмір прямих іноземних інвестицій у світі зріс не менше ніж у 6 разів.

К. О. Кірсева

Київський національний економічний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОГО КАПІТАЛУ В УКРАЇНІ

Високий рівень капіталізації банків є важливою і необхідною передумовою економічного зростання країни, яке суттєвим чином залежить від їхньої спроможності збільшувати обсяг кредитів, депозитів і інших банківських послуг.

Зростання ризикованості банківської діяльності на фоні низького рівня капіталізації банків України викликає занепокоєння у регулюючих органів щодо їх фінансової стійкості та надійності. У зв'язку з цим, дослідження проблеми регулювання банківського капіталу вітчизняних банків набуває особливої гостроти та актуальності.

Підвищення ефективності регулювання банківського капіталу сприятиме мобілізації додаткових коштів для подальшого економічного росту країни.

Слід зазначити, що Національний банк України проводить постійну роботу щодо удосконалення цього процесу в напрямку найменшого втручання у діяльність банків та уникнення руйнівних наслідків банківських втрат.

Регулювання банківського капіталу в Україні здійснюється відповідно до Інструкції про регулювання діяльності комерційних банків, в якій сформульовані вимоги щодо банківського капіталу. Достатність капіталу банку визнається НБУ на підставі звіту про дотримання таких нормативів: мінімального розміру регулятивного капіталу, адекватності регулятивного капіталу, адекватності основного капіталу. До того ж, величина нормативного капіталу приймається до уваги при розрахунку допустимого рівня кредитних, інвестиційних і валютних ризиків банку.

Доречно зауважити, Національний банк України постійно підвищує вимоги щодо рівня капіталізації вітчизняних банків. Так, наприклад, передбачено поступове підвищення мінімального обсягу капіталу банку та збільшення рівня його достатності з 8 % до 10 %. Цей процес відбувається на фоні значного випередження темпів росту ВВП та кредитного портфелю у порівнянні з темпами росту банківського капіталу, що загрожує зниженням надійності і стабільності банківської системи.

При введенні нового нормативу достатності капіталу НБУ керувався сучасними підходами Базельського комітету по банківському нагляду. Слід прийняти до уваги, що банківські системи, де впроваджені ці правила, мають багатий досвід в управлінні банківським капіталом. Для них введення Базельських рекомендацій в дію означає покращення вже існуючого механізму регулювання банківського капіталу.

На противагу їм, банківська система України не має достатнього досвіду управління банківськими ризиками та капіталом, що необхідно враховувати при запровадженні нових підходів Базельського комітету щодо регулювання капіталу.

На нашу думку, застосування досить жорстких вимог Базельського комітету по банківському нагляду щодо формування капіталу банків не є основним стримуючим фактором для його нарощення. Існує багато інших проблем, які заважають капіталізації вітчизняних банків, зокрема:

- низький рівень банківського менеджменту;
- відсутність інформації про реальний фінансовий стан банків, що не сприяє зміцненню їх ринкової дисципліни;
- формальне збільшення капіталу банків;
- відсутність інформації про реальних власників банку.

Вирішення цих та інших проблем створить підґрунтя для запровадження нових підходів регулювання банківського капіталу, що дозволить підвищити ефективність діяльності вітчизняних банків.

З метою удосконалення регулювання банківського капіталу в Україні з огляду нових рекомендацій Базельського комітету пропонуємо:

- вдосконалити методику розрахунку нормативного капіталу;
- розробити схему моніторингу банківського капіталу;
- впровадити систему гнучких нормативів достатності капіталу банків та комплексний підхід до оцінки їх ризиків.

Впровадження нових технологій регулювання банківського капіталу сприятиме зміцненню фінансової стабільності банківсь-

кої системи та прискоренню процесу її інтеграції у світовий фінансовий простір.

В. В. Коваленко

Українська академія банківської справи, м. Суми

ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ
ОПЕРАЦІЙ НА ВІДКРИТОМУ РИНКУ
ПРИ ЗДІЙСНЕННІ РЕГУЛЮВАННЯ ЛІКВІДНОСТІ
БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

На основі прогнозно-аналітичних даних, отриманих в результаті проведення аналізу та оцінки ліквідності банківського сектору, Національним банком України може бути обрано відповідний перелік фінансових інструментів, за допомогою яких він здійснюватиме регулювання ліквідності банків у необхідному напрямку та відповідно до встановлених монетарних цілей.

Варто зазначити, що у розвинутих країнах світу існує своє бачення того, якою повинна бути система інструментів управління ліквідністю банківського сектору. Так, наприклад, Федеральна резервна система США та банк Японії дотримуються однієї позиції щодо цього питання: найефективнішим підходом до управління ліквідністю є комбінація жорсткої політики щодо операцій на відкритому ринку, м'якої політики стосовно резервних вимог та зменшення ролі стандартних механізмів рефінансування. Європейський центральний банк застосовує інший підхід, який полягає у застосуванні м'якої політики щодо операцій на відкритому ринку, жорсткої політики резервних вимог, але також підтримує заходи одночасного зменшення значення ролі стандартних механізмів рефінансування банків.

При цьому, слід зауважити, що операції на відкритому ринку є одним з найбільш гнучких і дійових інструментів, що можуть застосовуватися центробанками з метою впливу на ресурсну базу та ліквідність банків в ринкових умовах господарювання.

Здійснювані центральним банком зазначені операції безпосередньо позначаються не тільки на кредитних можливостях банківської системи, але й на ліквідності банків. Так, при проведенні обмежувальної грошово-кредитної політики, центральний банк, з одного боку, продає на ринку цінні папери (тобто зменшує власний портфель), списуючи відповідні суми коштів з резервних або кореспондентських рахунків банків, що купують ці цінні папери.